

ПАЩЕНКО Тетяна

канд. пед. наук, старша наукова співробітниця лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах, Інституту професійної освіти НАПН України, Київ, Україна

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА: ОСНОВНІ ПРОТИРІЧЧЯ ТА ПРОБЛЕМИ

Анотація. У статті розглянуто ключові проблеми розвитку професійної компетентності педагога. Виявлено протиріччя які супроводжують реалізацію процесу підвищення рівня професіоналізму педагогічних працівників. Підсумовано, що перспективи подолання суперечності між реалізацією нових цілей освітньої системи та недостатньою готовністю педагогів до роботи у сучасних умовах значною мірою пов'язані з підвищенням рівня професійної компетентності педагога.

Ключові слова: професіоналізм, розвиток, професійна компетентність, педагог, самоосвіта, система.

DEVELOPMENT OF EDUCATOR'S PROFESSIONAL COMPETENCE: MAIN CONTRADICTIONS AND PROBLEMS

Abstract. The key problems of development of professional competence of the educators was considers in the article. Contradictions accompanying the implementation of the process of increasing the level of professionalism of pedagogical workers were revealed. It were concluded that the aspects for overcoming the contradiction between the implementation of the new goals of the educational system and insufficient readiness of teachers to work in modern conditions were largely related to the improvement of the level of professional competence of the educator.

Keywords: professionalism, development, professional competence, teacher, self-education, system.

Основна мета сучасної освіти – відповідність актуальним та перспективним потребам особистості, суспільства та держави, підготовка різнобічно розвиненої особистості громадянина своєї країни, здатної до соціальної адаптації у суспільстві, самоосвіти та самовдосконалення. А педагог, що вільно мислить, прогнозує результати своєї діяльності, моделює ефективний освітній процес, є гарантом досягнення поставлених цілей. Саме тому нині різко підвищився попит на кваліфікованого, творчо мислячого, конкурентного педагога, який здатний виховувати особистість у сучасному світі. Зміни, що відбуваються в системі освіти сьогодні, потребують підвищення кваліфікації та професіоналізму викладача, тобто розвитку його професійної компетентності.

Професійна компетентність викладача вищої школи, що розглядається нами як синтез знань, умінь і навичок, є інтегральною характеристикою його діяльності та якістю особистості, що виступає і у вигляді прикладного результату, і, одночасно, як найважливіша умова ефективності професійної діяльності. Професійно-педагогічна компетентність педагога заснована на його знаннях в області дисципліни, що викладається, професійній майстерності, гуманістичній особистісній позиції, сформованій системі цінностей, інноваційному педагогічному мисленні.

Головним компонентом, що характеризує професіоналізм педагога виступає не тільки теоретична, а й практична готовність до здійснення педагогічної діяльності. Розуміння педагогами значимості свого професіоналізму у справі навчання підростаючого покоління, усвідомлення особистої відповідальності за долю кожного учня, соціуму та держави – цим характеризується діяльність викладача. Ці обставини змушують працювати, навчатися протягом усього життя, щоб досягти якостей сучасного компетентного, професійного педагога. Професійна компетентність педагога є невід'ємною умовою ефективності організації навчально-виховного процесу.

Професія викладача у системі вищої освіти потребує постійного вдосконалення, регулярного оновлення знань, використання сучасних технологій. Рівень професіоналізму педагога практично повністю залежить від того, які педагогічні технології він застосовує у своїй діяльності, наскільки вони є сучасними та своєчасними. У цій ситуації важливим виступає визначення тих проблем та протиріч, які супроводжують реалізацію освітніх інновацій загалом та самого процесу підвищення рівня професіоналізму педагогічних працівників зокрема. Як показує аналіз ситуації, виділяються протиріччя між необхідністю вирішення нових освітніх завдань в умовах впровадження та реалізації оновленої програми навчання та нерозробленістю системи методичного забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників на всіх рівнях:

- між назрілою необхідністю розвитку професійно компетентного педагога адекватного сучасним вимогам, і недостатньою розробленістю теоретичних основ розвитку професійної компетентності педагогів у процесі підвищення кваліфікації;

- між дедалі більшою потребою педагогів у розвитку професійної компетентності та нестачею часу на перепідготовку педагогів в умовах існуючих форм підвищення кваліфікації, неосвоєністю сучасних стратегій підвищення професійної компетентності з освітньою практикою;

- між дедалі більше зростаючими вимогами соціуму до рівня професіоналізму педагогів у проблемі розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти та відсутністю в більшості педагогів системних знань та вмій щодо формування функціональної грамотності учнів; недостатнім володінням стратегіями у межах розвитку критичного мислення;

- не відповідність актуального змісту курсів підвищення кваліфікації за основними напрямками програми освіти та змісту індивідуальних та групових запитів освітян у рамках підвищення кваліфікації;

- соціальним замовленням на конкурентоспроможного і компетентного фахівця та недосконалою організацією розвитку професійної компетентності, яка не відповідає сучасним потребам як педагога, так і суспільства.

Аналіз ситуації, що склалася в питанні розвитку професійності педагога розкриває основну проблему, що виявляється у відсутності системного підходу до формування професійної компетентності педагогічних працівників, недостатній вкоріненості ефективних стратегій розвитку ПК педагогічних працівників в умовах модернізації вітчизняної системи освіти. Внаслідок чого результати часто не відповідають їх цільовим орієнтаціям. Важливо визначити зміст, стратегії, організаційні форми розвитку професійної компетентності за умов реалізації оновленого змісту освіти. Ключовими завданнями на шляху формування нових моделей розвитку професійної компетентності сучасних педагогів є:

- конкретизація вимог щодо рівня підготовки педагогічних кадрів за умов модернізації вітчизняної системи освіти;

- розробка методичних рекомендацій щодо системно-діяльнісного підходу у розвитку професійної компетентності;

- організація та забезпечення роботи дискусійних майданчиків щодо впровадження досвіду роботи з розвитку професійної компетентності;

- робота зі створення методичних рекомендацій щодо створення умов для демократичного, особистісно-орієнтованого та затребуваного професійного, кар'єрного зростання педагога;

- робота над розробкою методичних рекомендацій щодо психологічного забезпечення проєктування освітньої діяльності;

- робота над розробкою методичних рекомендацій щодо реалізації проєктності, модульності, інтерактивності та безперервності як факторів, що забезпечують індивідуальний та творчий підхід до розвитку професійної компетентності.

Процес розвитку професійної компетентності педагогічних кадрів буде ефективним, якщо кожний педагог буде займатися самоосвітою, самовдосконаленням.

Самоосвіта педагога – це один із важливих напрямів розвитку та вдосконалення педагогічної майстерності. Воно спирається на наявні знання педагога та індивідуальні особливості інтелектуальної діяльності. Досвід роботи над собою у плані самовдосконалення становить передумову професійного самовиховання, яке передбачає свідому роботу з розвитку своєї особистості як професіонала: адаптація своїх індивідуально неповторних особливостей до вимог педагогічної діяльності, постійне підвищення професійної компетентності та безперервний розвиток соціально-моральних та інших властивостей особистості.

Усе сказане свідчить, що професійна компетентність сучасного педагога охоплює широкий спектр питань вирішення професійних і особистісних завдань, що сприяють розвитку особистості здобувачів освіти. Це, у свою чергу, покладає на педагога велику відповідальність за навчання та виховання підростаючого покоління, що вмє застосувати отримані знання поза навчальним закладом, у соціумі, у житті. Нові умови існування освітнього середовища, які орієнтують на задоволення запитів конкретних споживачів освітніх послуг, зажадали від педагога підвищення професійної компетентності та індивідуальної мобільності. Одна з гострих проблем освіти породжується протиріччям між реалізацією нових цілей освітньої системи та недостатньою готовністю педагогів до роботи у сучасних умовах. Очевидно, що перспективи подолання зазначеної суперечності значною мірою пов'язані з підвищенням рівня професійної компетентності педагога.

ПЕТРУХНОВ Олексій

аспірант,

ШАПРАН Євген

доктор тех. наук, професор,

НТУ «Харківський політехнічний інститут»,

Харків, Україна

БРЕНДИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВНЗ

Анотація. У роботі розглядаються проблеми застосування брендингу у вищих навчальних закладах. Запропоновано етапи формування бренду ВНЗ. У результаті сформовано стратегічний успіх ВНЗ при використанні брендингу.

Ключові слова: брендинг, конкурентоспроможність, бренд, ВНЗ.

BRANDING AS A TOOL FOR INCREASING THE COMPETITIVENESS OF UNIVERSITIES

Abstract. The paper deals with the problems of branding in higher education institutions. The stages of formation of the university brand are proposed. As a result, the strategic success of higher education institutions when using branding is formed.

Keywords: branding, competitiveness, brand, university.

Сучасний етап розвитку вищої професійної освіти в Україні характеризується комплексом суперечливих проблем: жорсткість конкуренції на ринку освітніх послуг, демографічна криза, зниження платоспроможності населення, комерціалізація основних напрямків діяльності ВНЗ та ін. Все це змушує шукати нові методи та інструменти в управлінні ВНЗ, одним з яких є формування бренду. Останнім часом можна спостерігати, що освіта в Україні активно видозмінюється та реформується. Низька народжуваність в останні роки спричиняє необхідність навчальним закладам проводити активну маркетингову політику, задля залучення студентів на власні спеціальності, стає все більш популярною освіта закордоном через свою доступність та не відповідність української освіти запитам ринку праці [1].